

world. The new system of principles, methods and means of depicting this type of person in the artistic works has been formed, and the subjective, anthropocentric model of descriptiveness has been established.

The works of contemporary Ukrainian literature will become the alternative to the development of the new generation, because they are aimed at forming an analytically thinking reader.

Key words: modern literary process, artistic heritage, Podillia region writers, Oksana Radushynska, story, problems, image of people with special needs.

Отримано: 12.09.2019 р.

УДК 17:821.161.2.09(477.43)В.Мацько
DOI: 10.32626/2309-7086.2019-16-2.325-332

Інна Нікітова, Тетяна Швець

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

МОДЕЛЮВАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ У ТВОРЧОСТІ ВІТАЛІЯ МАЦЬКА

У статті проаналізовано творчий доробок подільського письменника, поета, літературознавця, науковця В. Мацька. Розкрито творчі напрацювання письменника в контексті розвитку української літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст. крізь призму моделювання ним морально-етичної проблематики.

Ключові слова: сучасний літературний процес, художня спадщина, морально-етична проблематика, митець, художня палітра, творчість, прозописьмо.

Постановка проблеми. Творчість В. Мацька належить до такого періоду становлення української літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття, коли право на життя виборювали різні її течії, стилі. Проте письменник не збився на манівці, не гнався за модою, ішов своїм шляхом творення високої духовної продукції. Творчий доробок українського письменника В. Мацька розпрозорює прагнення автора до самоутвердження, свободи, вона зберігає ще чимало невідкритих художньо-естетичних тасмниць, а відтак потребує пильного перечитання.

Широкий жанровий і тематичний діапазон прозописьма, поезії, публіцистики, літературної критики, перекладу художніх творів інспірує різновекторність досліджень письменника. В. Мацько відтворив естетичні параметри, філософсько-мислительний простір українського ейдосу (спосіб буття об'єкта), сформував логічні мистецькі й наукові риси національної та духовної моделі в широкому спектрі – філософсько-науковому, художньому, публіцистичному.

Аналіз останніх досліджень. Дослідники О. Мазуркевич, А. Погрібний, М. Тимошик, М. Романюк, О. Астаф'єв, Г. Стукан, В. Філінюк, С. Маховська та ін. окреслили об'ємне, однак несистемне коло наукових студій, яке своїм характером є все ще неспівмірним із постаттю автора та масивом створеного ним. Відсутність системного аналізу творів митця зумовлює необхідність їх подальшого вивчення, освітлює актуальність обраної теми дослідження.

Перелік праць, оприлюднених в Енциклопедії Сучасної України (ЕСУ), перекоонує у тому, що В. Мацько є письменником широкого наукового і творчого діапазону. Автор статті про В. Мацька професор О. Астаф'єв наводить цілу низку творів, що вийшли з-під пера письменника: «Дебютував віршем «Іде

весна» у летицькій районній газеті «Колгоспна правда» (1969). Творчість охоплює широке коло тем, зокрема захист довкілля, інтимна, пейзажна і громадянська лірика зримо постають у збірках «Під небом України» (1999), «Квітень» (2007); низку віршів покладено на музику.

У наукових працях звертається до художньо-естетичних та філософських моделей, займається краєзнавством, академічним літературознавством. У періодиці, наукових збірниках виступає як теоретик й історик української літератури, сприяв поверненню в науковий обіг сотень імен української діаспори – книга «Білий цвіт на калині» (2001), «Українська еміграційна проза ХХ століття» (2009). Автор низки літературних портретів, зокрема письменників К. Гордієнка, П. Вороніна, С. Сумного, О. Стещенко, С. Божка, П. Педи, І. Стещенко, Т. Мороз-Стрілець, Г. Костюка та ін., а також статей в УЛЕ та ЕСУ [1, с.114-115].

Далі автор перераховує наукові праці В. Мацька: «Злотонить: Нариси, літ.-крит. статті» (1994), «Кузьма Гриб» (1995), «Володимир Герасименко» (1995), «Кость Солуха» (1996), «Чародій дива калинового» (1997), «Словник літературознавчих термінів Івана Огієнка» (1997), «Друковане слово Поділля» (1998), «Повна бібліографія праць Івана Огієнка» (1998), «Гомін віків» (2000), «Михайло Драгоманов і медєвістика» (2000), «Злотонить-2: Проза українського зарубіжжя» (2003), «Українська мова» (Львів, 2009), «Василь Зборовець: життя і наук. діяльність» (2011), (співавт.); «Мовний орнамент в ліричній прозі Ігоря Качуровського» (2013), «Мирон Степняк: епістолярний та літературно-критичний дискурс» (2013), «Шевченкіана Хмельниччини» (2014), «Семен Сумний» (2014), «Українська література: людина-світ-час: літературознавчі студії» (2017).

Художні твори – «Вбите коріння» (1992), «Зелений Мис» (1996), «Шевченко у серці моїм» (1996), «Кипариси Магнесії» (2002), «Sententia sidus (думок сузір'я)» (2012), «Сивина» (Ужгород, 2015), «Катарсис» (2015), «Запросини» (2016), «Стерта рима» (Ужгород, 2017) [1, с.115].

Метою статті є введення в контекст сучасного літературного процесу художньої спадщини В. Мацька, що, на нашу думку, спричинить певну активність літературознавчої думки в переосмисленні багатогранної, різножанрової творчої палітри самобутнього митця слова в різних концептуально важливих аспектах, проблемно представлених розвитком літературознавчої науки.

Виклад основного матеріалу. Літературну спадщину В. Мацька аналізували дослідники О. Астаф'єв, С. Маховська, А. Погрібний Г. Стукан, М. Тимошик, В. Філінок та ін. Однак, вони не розглядали проблему, винесену нами у заголовок статті, детермінованих авторською позицією, що сформувалася на засадах моральних, етичних і політичних переконань письменника, філософії С. Керкегора, А. Бергсона, О. Шпенглера, А. Шопенгауера, М. Бердяєва, його естетико-філософським баченням суперечностей життя, що й зумовило специфіку осмислення нами порушеної проблеми.

Ще в античну добу морально-етична проблематика розглядалась філософами як апіорі антропологічного осмислення. Так, в осерді філософії Сократа була людина, яку він вважав моральною істотою, тому головним предметом бесід Сократа розгадалося питання етики – питання про те, як треба жити.

Як зазначено вище, перші вірші В. Мацька надруковано 1969 р. Ми не можемо його назвати пізнім шістдесятником, бо із 1965 р. письменник почав переслідувати, а деяких кидати за ґрати за те, що вони порушили табу і не вірили у побудову загірного комунізму. Вони стали політичними «злочинцями», хоч насправді говорили правду, а злочин чинили ті, хто поборював правду. І в цьо-

му полягає вся сутність порушення владоможцями морально-етичних норм і приписів, Божих заповідей. В. Мацька не можна віднести й до сімдесятників – у цей час він все ще ходив у початківцях, бо у велику літературу його не пускало всевидище око спецслужб. І лише із середини вісімдесятих років він активно заявив про себе. У 1989 р. підтримав створення в Україні Товариства української мови, що його очолив Д. Павличко, а зати́м – Павло Мовчан (нині – голова ВУТ «Просвіта»). У 1990 р. в Києві вийшли нариси «Дзвони пам'яті», куди увійшли й твори В. Мацька. Його першу книжку «Літературне Поділля» (1991) благословили у світ науковці факультету журналістики КНУ імені Тараса Шевченка А. Погрібний та О. Мукомела, до якої увійшли поетичні переклади з німецької, болгарської, російської мови, а також маловідомі факти про замовчуваних діаспорних письменників І. Огієнка, Л. Білецького, Г. Костюка. На той час це був прорив, подвиг: В. Мацько ламав стереотипи соцреалізму, йшов непротореними шляхами, і це виглядало як ламання Берлінської стіни, лише ідеологічної, штучної перепони між українськими материковими і діаспорними науковцями, письменниками.

У 1992 р. виходить повість-есе «Вбите коріння», в якій порушено чимало морально-етичних проблем, що їх спостеріг у Чорнобильській зоні. Автор передбачив розпад Радянського Союзу, крах комуністичної ідеології, котра трималася на брехні. У відступі вловлюється голос наратора: *«Не падайте духом... Легко сказати! А хіба легко спостерігати апатію до особистості? Хіба легко пережити у так званій перебудовний революційний час проктекціонізм, підлабузництво, хабарництво? Хто перебудовується, а хто прибудовується»* [3, с.6].

У повісті засуджуються й старі бюрократичні методи керівництва, добре закріплені на авторитарному режимі роботи. Для підсилення художньої картини світу, повість імплементує текст норми поведінки, прав і обов'язків медичної сестри, яка поверхово оглядає молодих чоловіків, майбутніх ліквідаторів аварії на ЧАЕС. Ніби її спеціально хтось проінструктував, бо в кабінеті медсестри *«треба самому усе міряти, важитись, а медсестрі приносити в кабінет готові дані. Не підніметься навіть із-за столу, холодно кидає: «Вага? Ріст?. Так, давайте руку! Швиденько!»*. *За сімнадцять літ роботи замість милосердя проросла холодна байдужість»* [3, с.8]. Ось така клятва Гіппократа – все до навпаки. Прості люди думають, що всі лікарі складають клятву Гіппократа, автор підсилює антиморальні вчинки конкретною поведінкою лікарів – сподівання людей не відповідають дійсності.

Хабарництво, здирництво, підкуп – це негативні явища, що їх відкидає простий народ. Хабарництво порівнюється з інтенсивним тиском на посадову особу, розхитуванням моральних устоїв, нанесенням економічних збитків державі. Прозаїк наводить приклад, як радянські офіцери «відмивали» за рахунок інших, совєтніших, відправку воїнів запасу у Чорнобильську тридцятикілометрову зону: *«Схоже, що майор не відсовує від себе чарку. Оповідач, заприми́тивши майора, одразу ж змінив міміку. Він схопився, немов ошпарений, підбіг до офіцера.*

– *Що нового? Як справи?* – залопотів лукаво, схвильовано.

– *Спокійно, спокійно. Все вирішено на твою користь. Поїде на Чорнобиль*

Володимир Кравченко.

Ні, я не помилюся. Слух мене не підвів – я добре почув своє прізвище» [3, с.6].

Автор веде мову про те, що мораль закладена в кожній особистості. Притримуватись етично-моральних принципів для одних літературних персонажів – це не робити нічого й користуватися усіма благами, а іншим потрібні чималі зусилля і зовнішня підтримка (образ Володимира Кравченка, центрального персонажа повісті «Вбите коріння»).

Прозопописьмо увиразнює позитивний збірний образ воїнів, яких закликали через військкомат і відправили у Чорнобильську зону, які свято вірять у перемогу добра над злом, брехнею і хабарництвом, інші ж – через внутрішній конфлікт звертаються до протилежного, шукають своєї підтримки через знайомства, блат і підкуп чиновників. Прозаїк у такий спосіб ніби розкриває бінарні полюси двосвіття онтологічного доказу буття, двосвіття, що супроводжує людину упродовж життя, тому треба мати внутрішній спокій, віднайти гармонію, щоб не зрадити десять заповідей Божих. Саме честолюбиві персонажі, за авторською версією, допомагають іншим, зокрема владоможцям, зростати морально, допомагають тим, кому буває непросто боротись зі спокусами зла. Проте зло ходить за плечима:

«Сьогодні перед особовим складом виступив підполковник Докіров, замполіт з округа. З першої роти солдат Наринбаєв запитав:

– Товаришу підполковник, то правда, що Міністерство охорони здоров'я породило наказ про те, аби хвороби, пов'язані з аварією на ЧАЕС, засекретити?

– Звідки ви таке взяли? – перепитав здивовано підполковник.

– Як звідки? Ми проїжджали через Москву. Про це вся Москва гуде.

– Ніяких наказів засекречених від свого народу не було і не може народитись. Партія не допустить, щоб народ у Чорнобилі страждав. Партія все зробить можливе, щоб...

Слова замполіта потонули у галасі. Солдати захвилювались» [3, с.12-13].

Останнє словосполучення вказує на екзистенцію правдошукачів, що передує есенції (сутності) онтологічно-внутрішнього буття людини. У такий спосіб прозаїк прагнув через екзистенцію розкрити внутрішнє світле буття персонажів солдати як збірний образ), а тому художньо змодельовав сутність доквілля, аби вийти на простір змістової основи: етичні категорії, що трансформують любов до Вітчизни, що виражений у виконанні високого громадянського обов'язку, ризикуючи власним здоров'ям, патріотизм, переживання своєї національної самобутності, очищення від масового психозу тоталітаризму, вседозволеності. Означені моральні принципи автором зображено через контрастні виміри, у протиборстві добра зі злом. Морально-психологічний імператив постає як психосвіт наратора. У ракурсі характеру персонажа прочитується антиномія «інстинкт – суспільна мораль». Морально-етичні концепти оприявлено у повісті «Сивина», оповіданнях «Лівий поворот», «Запросини», «Сорок сьомий», «Відламана гілка», новелетах «Листок із вирію», ««Зоряна хвороба», «Моціон», «Заозерна далина», а також у низці ліричних творів.

З нашого погляду, В.П. Мацько – письменник тонкої душевної конструкції, вловлює подих епохи, миттєво реагує на суспільні процеси і дає їм власну оцінку. Для нього головне не чорнота, «а світлість у серці – ліпше». Йдучи за філософією Г. Сковороди, поет резюмує:

І промовив Сковорода:

Cognoste te ipsum!

З душі – чорна вода.

Світлість у серці... Ліпше... [4, с.51].

В. Мацько ще не знав, що буде 2014 р., революція на Майдані, не знав, що буде задіяний вид психологічного впливу – маніпуляція, як приховане управління людьми та їх поведінкою, але інтуїція, передчуття, передбачення у майданній ліриці, написаної 2 січня 2012 року, свідчить з морально-етичної точки зору про прелюдію сьогодення:

*З ефіру сипалась джинса
і люди йняли все на віру,
що їм з небес впала допіру
небесна мана.*

Осанна!

*Кричала площа до небес,
емоціям не було меж.*

На ранок вулиця затихла.

Все залишилось, як було... [4, с.44].

Творчість письменника пройнята основоположними світоглядними, філософськими, морально-етичними проблемами. Останні сприймаються як роздуми про сенс життя, боротьби добра і зла, втечі від абсурду, неперспективності злиденного тоталітарного існування. В історичному аспекті художня практика В. Мацька має перспективу, адже вона сприяє і сприятиме духовній мобілізації українського народу, його моральному розкріпаченню, накопиченню творчого духу. Твори письменника яскраво демонструють наявність в українському середовищі моральної опозиції незатишному світові, світові зла і кривди.

Індивідуальна мовотворча діяльність українського письменника посідає помітне місце в загальномовній практиці. Зображуючи художніми засобами людину, довкілля, світ, автор у процесі активного піднесення використовує образне слово, розвинену творчу уяву. Його мислення, мова, індивідуальний стиль розкривають оновлення давно відомих лексичних скарбів. У процесі дослідження спостерегли, що непроминальним явищем і небезпідставно вважається мистецьке надбання взаємообумовленості дихотомії «людина – світ». Бінарна опозиція, змодельована у творах, становить єдність культурних, філософських, політологічних, ідеологічних, моральних приписів. Внутрішня культура, як і, утім, світоглядні концепти зображення персонажів, ліричних героїв, психопоетики особистості в соціумі відповідно формують національну літературу, викликаючи до життя художні ідеї, мистецький потенціал, індивідуальні риси в жанровій специфіці тексту. Але, враховуючи характер моральних норм, що їх в образах і діях персонажів оприявлено в творах Мацька, моральні норми. постають єдністю прийнятного та відхиленого, суспільного й індивідуального, регламентованого й довільного, історичного та сучасного.

Поетика контрастності увиразнює моральні принципи ліричного героя завдяки стилістичній фігурі – еліipsis, антитеза, обірвана фраза підсилюють образ автора, його ставлення до світу, який сповнений дихотомією добра і зла:

То вгору, а то вниз –

То небо, то земля.

*Дві паралелі горизонту розгойдались,
немов на гойдалці малята.*

То чоловік прийшов з гостини до родини.

*Пробачте, цінителі Ромео і Джульєт,
бо в житті трохи не так,*

як хочеться, щоб написав поет [4, с.29].

Структурнотвірні аспекти поетики контрасту у ліриці В. Мацька розпробуються антитезними рефлексіями. Антитеза виконує центральну стилістичну функцію протилежних за своїм змістом слів і образів. У зіставленні контрастних понять водночас прочитуються морально-етичні приписи, діалектична єдність протилежностей, які обрамлені зображально- виражальними засобами:

На відламанім, на вершечку
Гілка колишеться,
А у небі літаком білі
Узори вишито.
Білі узори – темні вервечки
На відламанім, на вершечку.
Як тобі, гілочко-сиротино,
Живеться на вітрові?
Дивно-предивно
Тчеться сувій життєвої долі,
Як в отієї тополі:
То вгору струмує до сонця,
То приземляється віттям.
Господи! Як від візії не зомліти!
А в душі вривається стронцій... [5, с.30].

Віталій Мацько є автором драматичних творів, що зібрані в одну книжку під назвою «Кипариси Магнесії» (2002), а ще він є автором п'єси для школярів «Виховна година», що була надрукована в збірнику «Журавлі у чорному» (2015) [6, с.92-97]. У ній драматург устами дійових осіб виступає як дидакт, який повчає сучасну молодь бережно ставитися до хліба. Головним персонажем є 85-літня бабця. Вона пережила три голодомори за радянської доби, доби тоталітаризму. Тому знає ціну своїм словам. З морально-етичної точки зору її повчання, її спогади про 1933 рік є засудженням насилля людини над людиною. Дія п'єси відбувається 1993 року, коли вперше на державному рівні Україна згадала про мільйони українських селян, що насильницьки були позбавлені штучним голодом.

Правнук Денис, бешкетуючи із сестрою Галиною, ненароком зі стола скинув на долівку скибочку хліба. Прабабця наказала Денисові підняти хліб, а тепер «поцілуй і поклади на стіл» [6, с.93] і поцілувати. Тридцятип'ятилітня онука Таня на слова свідка Голодомору сказала: «Бабцю, то пережитки минулого. Тепер молодь зовсім інакше мислить..ї» [6, с.93]. На такі слова мудра жінка повчально відповіла: «То ти, Таню, інакше мислиш, а не діти. Хоч ти моя онука, маси вищу економічну освіту, грамотна, а Бога гнівиш. Сама поцілуй хліб і дитина твоя хай це повторить, я тобі сказала!» [6, с.93-94].

Правнуки зацікавилися темою штучного голодомору. Бабця відповіла дітям на усі питання, що їх цікавили, і що таке штучний голод, і що таке актив, і що таке безбілковий дефіцит. На конкретних прикладах із життя своїх односельців. Уважно слухав бабцю тринадцятилітній Денис, адже вчителька української мови дала домашнє завдання написати самостійну роботу про голод на Поділлі. Залягла в душу розповідь бабці, яка порушила таку морально-етичну проблему як антигуманна поведінка активістів села, своїх землячків: «У моєї сусідки Палажеки Галайбіді на горіщі в поросі квасоля затрималася, то активістка, в червоній хустинці, Мотря Дермоядиха (по вуличному) взяла мітлу і все чисто вигорнула, позбирала, понесла з собою. Ось тобі і актив...» [6, с.95].

Антитезні рефлексії добро – зло не розкодовуються. На контрастно-му співставленні, антитезі мовлених персонажами читач самостійно домислює про філософські сентенції бінарних полюсів щастя і нещастя, добро і зло, правда і кривда, народ і влада, свобода і несвобода, демократія і тиранія.

Про контент добротворчості письменника розмірковує професор В. Прокіпчук, який зауважує: «Науковець і письменник В.П. Мацько пам'ятає, що творчість, як соціальний феномен – це діяльність, спроектована на творення ду-

ховних та матеріальних цінностей. Письменник добре розуміє, що нічого ідеального немає, а щастя досягається тоді, коли людина сприймає світ таким, яким він є насправді (може й недосконалим) й прагне поліпшити його, знаходячи радість у самому процесі його вдосконалення. Він – добротворець» [8, с.125].

Висновки. Отже, популярність В. Мацька – у його творах, у них сучасники знаходять відгук власним почуттям і передчуттям. Він – самобутній, у кожному творі постає щось нове, відкриваються актуальні проблеми часу. У його творах тотально змодельована активна взаємодія з навколишнім світом, де триває вічна боротьба добра зі злом, де морально-етичні проблеми є альфою і омегою щоденного буття. Специфічне емоційне «переживання світу» відбулося на творчому процесі письменника. Морально-етична характеристика пережитої епохи соцреалізму чітко простежується в його творах, в яких порушено соціальні та національні конфлікти. На початку 90 рр. ХХ ст. літератор опинився у пограничному часі вибору між двома культурними формами – соцреалізму й вільного демократичного творення без марксистсько-ленінських постулатів. Автор обрав реальний шлях розвитку демократичного суспільства, обрав свободу, звільнившись від підданості усіляким «ізмам», став будівничим нової культурної системи координат.

Список використаних джерел:

1. Астаф'єв О. Мацько Віталій Петрович. *Енциклопедія Сучасної України*. К. : 2018. Т. 19. С. 114-115.
2. Іванишин П. Українське літературознавство постколоніального періоду. К. : Академія, 2014. 192 с.
3. Мацько В. Вбите коріння. Хмельницький : Ред.-видав. від. ХГПА, 1992. 64 с.
4. Мацько В. *Sententia sidus*. Хмельницький : ПП Цюпак А.А., 2012. 56 с.
5. Мацько В. Квітень. Хмельницький : ПП Цюпак А., 2007. 60 с.
6. Мацько В. Виховна година: п'єса на одну дію. *Журавлі у чорному. Голодомор 1932-1933 рр. у творчості письменників Хмельниччини*. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2015. С. 92-97.
7. Письменники Хмельниччини: довідник Хмельницької обласної організації Національної спілки письменників України. Хмельницький : Поліграфіст-2, 2014. 32 с.
8. Прокопчук В. Учений, педагог, краєзнавець. *Краєзнавець Хмельниччини* : науково-краєзнавчий зб. Кам'янець-Подільський, 2012. Вип. 3. С. 118-125.

The article attempts to present the creative heritage of Podillia region writer, poet, literary critic, scientific figure V. Matsko. Creative works of the writer in the context of the development of Ukrainian literature of the late XXth – beginning of the XXIst century have been revealed through the prism of modeling by him moral-ethical issues.

The creativity of V. Matsko refers to a period of formation of Ukrainian literature of the late XXth – beginning of the XXIst century, when the various currents, styles fight for the right to life. The creative heritage of the Ukrainian writer V. Matsko untransparents aspiration of the author to self-affirmation, freedom, it keeps many more undiscovered art and aesthetic secrets, and therefore requires careful re-reading.

A wide genre and thematic range of prose writing, poetry, journalism, literary criticism, translation of works of art inspires the multi-vectority of the writer's research. V. Matsko has reproduced aesthetic parameters, philosophical thinking space of Ukrainian Eidos (the way of being the object), has formed logical artistic and scientific features of the national and spiritual model in a wide spectrum – philosophical, and scientific, artistic, publicistic. He refers to the art and aesthetic, philosophical models, engages with country studies, the academic study of literature in his scientific works. In periodicals, scientific digests he acts as a theorist and historian of Ukrainian literature.

V. Matsko's popularity – in his works, those contemporaries find a response with their own feeling and anticipation. He is original, something new appears, relevant problems of time are opened in each composition. Moral and ethical characteristics of the past era of social realism has being clearly seen in his works, which are violated to the social and national conflicts. At the beginning of 90's. of the XXst century litterateur was in the borderline time of choice between two cultural forms: of social realism and free democratic creation without Marksist-Leninist postulates.

Key words: modern literary process, artistic heritage, moral-ethical problems, writer, artistic palette, creativity, prose writing.

Отримано: 16.09.2019 р.

УДК 821.161.2-1(477.43)

DOI: 10.32626/2309-7086.2019-16-2.332-338

Любов Олійник

Хмельницький національний університет

ХУДОЖНІЙ СВІТ ПОЕЗІЇ ГЕРАСЯ СОКОЛЕНКА

У статті проаналізовано поетичну спадщину Подільського письменника-фронтовика Герася Соколенка. Звернено увагу на художню цінність тексту, зокрема розглянуто твори різного тематичного спрямування, художні засоби та прийоми, охарактеризовано образи, які найчастіше з'являються у поезіях.

Ключові слова: Поділля, поетичний твір, проблематика, мотив, художній засіб, епітет, метафора, рефрен.

Подільська земля здавна славиться великими іменами в історії України, починаючи із Герасима та Мелетія Смотрицьких, Ісайї Кам'ячанина, Дмитра Наливайка та інших діячів культури. ХХ століття, з усіма його війнами, революціями та різними «катаклізмами», також подарувало низку гідних синів та дочок, яким вдалося, пройшовши нелегкий життєвий шлях, залишити по собі неперевершені літературні твори. Наукова спільнота активно бере до розгляду творчість подільських авторів, проте не всі однаково поціновані та достатньо вивчені, серед таких авторів можна виокремити Володимира Булаєнка, Леоніда Левицького, Володимира Бабляка, Герася Соколенка.

У статті «Поезія – на життя і смерть» Ростислав Доценко розкриває долю українських поетів-фронтовиків, «творчість яких розпочалася на порозі того великого крутолому 41-го року і достроково була зметена у фізичну безвість». Він зазначає, що «за радянських часів лише згадували декого з цих поетів – тих, що перебували в лавах Червоної армії і загинули на фронті чи в полоні і що їх якось вдалося вписати в офіційний «літканон» [4]. Однак ім'я Герася Соколенка (Герасим Іванович Шмигельський) відноситься до зовсім іншої категорії – до «майже не відроджених поетів» [4]. Його біографія, як і його творчість складалася по шматочкам з різних спогадів сучасників, з архівних джерел та прижиттєвих видань.

Публікації творів Герася Соколенка, спогади, дослідження про нього здійснювалися за кордоном та в Україні В. Горбатуком, Р. Доценком, М. Іванченком, А. Карп'юком, В. Кравчуком, І. Левадним, В. Лехтером, В. Мацьком, Л. Полтавою, П. Ротачем, В. Федотовим. З кожною наступною роботою все більше розкривається творчий талант поета, з'ясовуються невідомі обставини життя, проте і сьогодні є потреба у більш детальному дослідженні художньої палітри його творів.